

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

ÄÄNETTÖMÄT

Taiteellinen opinnäytetyö tanssin saavutettavuudesta
Suomessa

TEKIJÄ/T: Oona Leinonen

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Tanssinopettajan koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Oona Leinonen	
Työn nimi Äänettömät - Taiteellinen opinnäytetyö tanssin saavutettavuudesta Suomessa	
Päiväys	24.4.2014
Sivumäärä/Liitteet	22
Ohjaaja(t) Paula Salosaari	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Itäinen tanssin aluekeskus, ITAK	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tarkastelen taiteellisessa opinnäytetyössäni tanssin saavutettavuutta Suomessa, erityisesti tanssin alan ammattilaisten lähtökohdista. Taiteellinen opinnäytetyöni pohjautuu tanssin tekijöiden kokemuksiin sekä havaintoihin työskentelemisestä tanssialalla erikokoisilla, ja alueellisesti erilaisilla paikkakunnilla Suomessa. Haastatteluiden ja kyselyiden avulla halusin selvittää kuinka tanssin saavutettavuus on suhteessa tanssin alalla työskentelemiseen, (koreografina, tanssijana, opettajana, kasvattajana), sekä tanssin tekemiseen taiteellisesta näkökulmasta katsottuna. Materiaalia taiteelliseen prosessiini sekä työhöni olen kerännyt haastattelujen, kirjallisuuden, tilataideteoksen, sekä nettilähteiden kautta. Myös omat kokemukset ja ajatukset aiheesta otan huomioon työssäni.</p> <p>Tanssitaiteen saavutettavuuteen liittyy myös tanssin merkitys kulttuurisena osatekijänä Suomessa. Millainen osa tanssitaiteella on suomalaisessa yhteiskunnassa, ja miten tämä näkyy muun muassa taloudellisina avustuksina tanssitaiteeseen, sekä tanssin kehittämiseen kulttuurisena osa-alueena. Aiheeseen liittyy vahvasti myös tanssitaiteen tarjonnan suhde tanssitaiteen kysyntään. Lähtiessäni tarkastelemaan aihetta, vastaan tulivat kysymykset muun muassa koulutuksesta, taloudellisista resursseista, tanssin arvostuksesta kulttuurisena osatekijänä suomalaisessa yhteiskunnassa, sekä kuinka tanssitaiteita Suomessa määritellään.</p> <p>Käsittelen tarkastelemani aihetta taiteellisen opinnäytetyön kautta. Kuudelle tanssijalle tehty Äänettömät-teos sai ensi-iltansa 28.2.2014. Teoksessa käsittelin tanssitaiteen alueellisia eroja, sekä yhteisöjen merkitystä harvaan asuttujen paikkakuntien sisällä. Fyysisistä lähtökohdista rakentuva Äänettömät-teos toi esille myös taiteen vastavuoroisuutta ja kysymyksiä taiteen merkityksellisyydestä kokijalle.</p>	
Avainsanat Vastavuoroisuus tanssitaiteessa, tanssin saavutettavuus Suomessa, koreografinen prosessi	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Dance Teacher			
Author(s) Oona Leinonen			
Title of Thesis Äänettömät			
Date	24.4.2014	Pages/Appendices	22
Supervisor(s) Paula Salosaari			
Client Organisation /Partners Itäinen tanssin aluekeskus, ITAK			
Abstract			
<p>Äänettömät- dance piece is my thesis, an artistic one which is based on questions about connections and reciprocity between the performance itself and viewers, chances and starting points of doing and creating dance and the relationship between demand and supply when talking about dance as an art form.</p> <p>In my dance piece I researched the meanings and situation of dance as an art form in Finnish culture and the things which have an effected on it. The big theme was also the small places and localities in Finland and how dance is seen in those places. Finland is a quite a small country and dance as an art form does not have that much accessibility compared to other art forms. That is why the topic is really important to me as a coming dancer, teacher and choreographer.</p> <p>For my work I interviewed four professional dance artists who have years of experience and knowledge in working in the field of dance in Finland. On top of these interviews I based my work on literature and artwork called Hiljainen Kansa, (Kela, R., 1994).</p> <p>There are six dancers in Äänettömät-dance piece which premiere was on the 28th of February 2014 in Kuopio. The physical dance piece is based on questions about the meanings of dance as an art form in different communities in small places. Also the question about to whom dance is usually done is seen in my piece. Is there always a conscious approach to create dance for the audience or is it relevant at all to the choreographers and dance artists.</p>			
Keywords Reciprocity between artist and viewers in dance art, accessibility in dance as an art form in Finland, choreographic progress			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	LÄHTÖKOHDAT JA NÄKÖKULMAT	6
2.1	Tavoitteet.....	8
2.2	Toteutus	8
3	HAASTATTELUT	10
3.1	Haastattelujen satoa.....	10
3.2	Koulutus.....	11
3.3	Resurssit	11
3.4	Tanssin aluekeskukset ja alueellinen toiminta	12
3.5	Tanssi - taiteen ja viihteen rajamailla.....	12
4	TEOS.....	13
4.1	Taiteellinen prosessi	13
4.2	Teoksen tanssijat	15
4.3	Teoksen visuaalinen ilme	15
4.4	Pienistä palasista yhdeksi kokonaisuudeksi	17
5	POHDINTA.....	20
6	LÄHTEET	22

1 JOHDANTO

Tarkastelen taiteellisessa opinnäytetyössäni tanssitaiteen asemaa pienemmillä paikkakunnilla, sekä tanssin saavutettavuutta Suomessa, erityisesti tanssin alan ammattilaisten lähtökohdista. Taiteellinen opinnäytetyöni pohjautuu tanssin tekijöiden kokemuksiin ja havaintoihin työskentelemisestä tanssin alalla erikokoisilla ja alueellisesti erilaisilla paikkakunnilla Suomessa. Haastatteluiden ja kyselyiden avulla halusin selvittää kuinka tanssitaiteen saatavuus ja saavutettavuus ovat suoranaيسissa yhteydessä tanssin alalla työskentelemiseen, esimerkiksi koreografina, tanssijana, opettajana tai kasvattajana toimimiseen. Materiaalia työhöni olen kerännyt muun muassa haastatteluiden, kirjallisuuden, nettilähteiden, sekä muiden taiteenalojen kautta. Myös omat kokemukset ja ajatukset aiheesta otan työssäni huomioon. Teoksessa käytän tilataideteosta Hiljainen Kansa, (Kela, R. 1994).

Työni kirjallisessa osiossa avaan enemmän prosessin taustaa ja lähteistä keräämiäni aineistoja. Keskityn myös kirjallisessa osiossa kertomaan tanssitaiteen jalansijasta Suomessa, sekä asioista jotka vaikuttavat siihen. Taiteellisessa osiossa käsittelen tanssitaiteen kysynnän ja tarjonnan suhdetta toisiinsa. Vastavuoroisuus tanssitaiteen tekijän ja vastaanottajan välillä, sekä tanssin vaikutus ja olemassaolo pienemmillä paikkakunnilla, ovat teemoja joista lähdin työstämään teostani.

2 LÄHTÖKOHDAT JA NÄKÖKULMAT

Taiteellisen opinnäytetyöni idea syntyi tilataideteoksesta Hiljainen Kansa, (Kela R., 1994). Hiljainen Kansa on noin tuhatpäinen heinäseiväs-kansa, jonka Reijo Kela loi 5-tien varrelle, kauas taajama- ja kaupunkialueista, Suomussalmen Käpylän pellolle vuonna 1994 (Jyrkkä, Hannele 2008, 105 - 165). Kela on luonut kansan keskelle aukeaa ja avaraa peltoa, jota kehystää silmän kantamattomiin jatkuva umpimetsä ja yläpuolelle avautuva taivas. Teos kuvastaa auleen työttömyyttä, mikä lisäsi inspiraatiotani entisestään lähteä työstämään taiteellisessa työssäni teemaa tanssin saavutettavuudesta pienillä paikkakunnilla. Hiljainen Kansa kuvastaa itselleni yhtenäistä yhteisöä, joskin jokainen heiväseiväs-hahmo on oma yksilönsä ryhmän sisällä. Tätä kuvastavat myös vaatteet ja asusteet, joilla kansa on puettu. Ääneti hiljaa seisovalle kansalle vaihdetaan vaatteet kaksi kertaa vuodessa, kesäisin ja talvisin, Suomussalmen työttömät-yhdistyksen toimesta.

Pidän tilataideteosta hyvin moniulotteisena ja -tulkinnallisena siihen nähden, mistä lähtökohdista sitä haluaa tarkastella. Minulle se kuvastaa yhteisössä piilevää voimaa, ja samalla yksilöiden individualismia ryhmän sisällä. Hiljaiset, mutta voimakkaat variksenpelätin-sielut kuvastavat itselleni, sekä tanssialan tekijöitä, kuin myös tanssitaiteen kuluttajia ja kokijoita pienemmillä paikkakunnilla. Tekijänä minua kiehtoo teoksien monipuolisuus ja tietynlainen monikerroksisuus. Yleisöpalautteessa lopputuloksen tiimoilta nousi näkemyksiä Äänettömät-teoksen moniulotteisesta otteesta.

Olisin halunnut nähdä teoksen enemmän kuin yhden kerran. Useammat katsomiskokemukset olisivat avanneet varmasti monia erilaisia tulokulmia teokseen.

Teokseni kannalta Hiljainen Kansa on todella tärkeä osa kokonaisuutta ja Äänettömät-teoksen perustaa. Tilataideteos kuvastaa mielestäni nerokkaasti monia eri seikkoja ja lähtökohtia, mitä tanssin saavutettavuuteen ja vastavuoroisuuteen pienillä paikkakunnilla voi heijastaa, sekä tanssitaiteen kysynnän ja tarjonnan suhdetta toisiinsa. Selkeimmin Hiljainen Kansa kuvastaa Äänettömät-teoksessani harvaan asuttuja, pienempiä paikkakuntia Suomessa, sekä yhteisöjä niiden sisällä. Teos on rakentunut myös liikkeellisesti Hiljaisen Kansan ympärille. Erityisesti alku- ja loppukuva kuvastavat itse tilataideteosta, tietenkin katsojan tulkitsemalla tavalla.

Mielestäni tilataideteos kuvastaa nerokkaasti yksilön ja yhteisön suhdetta sekä ilmaisultaan että teemaltaan. Tilataideteoksessa työttömiä kuvastava heinäseiväs-kansa seisoo vaiti, mikä ei kuitenkaan tarkoita, että he ilmentäisivät vaitioloa ja liikkumattomuutta sanan kirjaimellisessa merkityksessä. Yksilö rakentaa ympärillensä yhteisön olinpaikkansa sijainnista tai koosta riippumatta. Mahdollinen yhteiskunnallinen ulkoistaminen tulee ulkopuolelta. Tätä ajatusta heijastan myös teoksessani tanssikulttuurisesta näkökulmasta. Tanssitaiteen ja tanssitaiteen merkityksen määrittelemisen vain tanssin ammattilaisten ja paljon tanssia kokeneiden osalta ovat vain osatotuuksia. Jokainen yksilö on arvokas yhteisölleen, jokainen kokemus tanssitaiteesta on arvokas kokijalleen paikkakunnan koosta tai sijainnista riippumatta.

Työskenteleminen tanssitaiteen parissa Suomessa on haasteellista. Vain harva tanssitaiteilija elättää itsensä vain ja ainoastaan taiteensa avulla, tekemättä muita tanssin alan töitä laisinkaan. Tästä syntyi ajatus lähteä tarkastelemaan tarkemmin ja astetta syvemmälle tanssitaiteen tilannetta Suomen mittakaavassa. Aiheeseen liittyy vahvasti myös tanssitaiteen tarjonnan ja kysynnän suhde. Kuinka kysyntä vaikuttaa tarjontaa ja tarjonta kysyntään, sekä mitkä seikat tanssitaiteen tarjontaan kulttuurisena osa-tekijänä vaikuttavat Suomessa. Näkökulmia aiheeseen sain keräämällä lähdetiedostoja aiheesta ja kartoittamalla tanssin alalla työskentelevien ja työskennelleiden ajatuksia aiheesta haastattelujen avulla.

Tanssitaiteen saavutettavuuden lisäksi minua kiinnostaa vastavuoroisuus tanssitaiteessa. Huomasin, että halusin paineutua aiheeseen enemmän, myös teokseni kautta. Työvaiheessa keräsin myös kokemuksia, pohdintoja ja ajatuksia tanssitaiteesta, sekä käsityksiä siitä, mitä tanssi ammattina pitää sisällään. Nämä pohdinnat ja ajatukset sain itse tanssin kokijoilta, sekä ihmisiltä, joilla ei ole laajaa tarttumapintaa tanssitaiteeseen. Heidän ajatuksensa tanssista ja myös tanssin tekijöistä olivat osittain hyvinkin stereotyyppisiä, mikä joltain osin huvitti minua itseäni alan opiskelijana. Jossain vaiheessa en voinut enää vastustaa ajatusta sisällyttää tätä keräämääni materiaalia teokseen, joten päätin tuoda konkreettisesti näitä kärjistettyjäkin ajatuksia ja pohdintoja tanssiin liittyvistä mielikuvista ja tanssitaiteesta itse Äänettömät-teokseen. Teokseni näkökulmat ja tulokulmat teokseni kannalta lavenivat ja syvenivät, kun otin isoksi osaksi teokseen materiaalia, jonka olin kerännyt tanssin kokijoilta. Kyseinen valinta vaikutti merkittävästi teoksen lopputulokseen.

Sulla oli tosi kiinnostava teema... Jos itse teos olisi rohkeasti pysynyt teemassaan, olisi varmaan tullut hieno kokonaisuus. Valitettavasti koreografiset ratkaisut ja dramaturgia eivät samalla tavalla pysyneet kysymyksissä kiinni, vaan usein vahvistivat juuri niitä kliseitä mitä nykytanssissa usein on ollut. Enkä ollut varma oliko se tietoinen päätös, tai en hahmottanut ratkaisujen kytköstä teemaan.

Kuva 1. Hiljainen kansa, tilataideteos (Kela R., 1994) Kuva Jaani Leinonen

2.1 Tavoitteet

Tavoitteeni oli kartoittaa tietoa ja näkemyksiä tanssitaiteesta yhtenä kulttuurisena osatekijänä Suomessa tanssin alan tekijöiden näkökulmasta. Kiinnostukseni oli myös tarkastella tanssitaiteen kysynnän ja tarjonnan suhdannetta, sekä asioita ja seikkoja, jotka vaikuttavat siihen. Halusin kartoittaa tanssin alalla pitkään työskennelleiden näkemyksiä tanssitaiteen jalansijasta kulttuurisena osatekijänä Suomessa. Koska aihe käsittelee koko Suomea, halusin painottaa työni tarkasteluvaiheessa ja lopputuloksessa pienten paikkakuntien tanssikulttuurista tilannetta ja tulevaisuuden näkymää, verrattuna isoimpiin paikkakuntiin, missä muun muassa tanssitaiteen tarjontaa, yhteistyökumppaneita ja harrastusmahdollisuuksia on enemmän ja monipuolisemmin. Kun puhutaan tanssitaiteen saavutettavuudesta koko Suomen mittakaavassa, puhutaan myös tanssitaiteen katsojakunnasta ja taiteen kokijoista. Tanssintekijänä minua kiehtoo aihe vastavuoroisuudesta kohderyhmän ja tanssitaiteen välillä sekä se, otetaanko vastavuoroisuutta taiteen tekijänä aina huomioon. Omat kokemukseni tanssitaiteen katsojana ovat paikoitellen provosoineet minut ottamaan kantaa aiheeseen: kenelle tanssia tehdään ja kuinka tekijät ovat huomioineet vuorovaikutuksen tekijän ja kokijan välillä. Edellä mainitut kysymykset ovat olleet minulle merkittävä inspiraatio taiteelliselle opinnäytetyölleni.

Tanssitaiteen merkitys erityisesti pienemmällä paikkakunnilla puhuttaa minua aiheena, sekä kiinnostaa tulevana tanssipedagogina, tanssijana, sekä tanssin tekijänä. Tanssitaiteen vastavuoroisuuden ja tanssitaiteen saavutettavuuden ohella mielenkiintoni ja opinnäytetyöni inspiraation lähteenä oli se, kuinka Suomessa tanssitaide kulttuurisena osa-alueena heijastuu muun muassa Suomen taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen tilanteeseen, ja mitä tämä merkitsee erityisesti pienempien paikkakuntien tanssikulttuurista tilannetta ajatellen. Työni alkuvaiheissa asetin itselleni myös kysymyksen, johon en edes yrittänyt etsiä työni avulla valmista vastausta. Kysymys "Onko kaikkialla tanssia?" auttoi minua inspiroitumaan aiheesta uudestaan ja uudestaan ja löytämään kuhunkin aikaan, työskentelyvaiheeseen ja tilanteeseen oman vastauksensa. Pohdin siis tanssitaiteen kokemuksen merkittävyyttä ilmiönä, jonka lähtökohtina ovat tanssitaiteilija (vrt. miksi ja kenelle tehdään - vastavuoroisuus), yhteisö (vrt. tanssin saavutettavuus), tai yhteiskunnallinen yhteys (vrt. tanssitaide yhteiskunnan ja kulttuurin osa-alueena Suomessa).

2.2 Toteutus

Idea ja ajatus taiteellisesta opinnäytetyöstä heräsi jo opiskelujeni alkuaikoina ja vähitellen voimistui ajatus, että opinnäytetyöni tulisi olemaan vähintään osa-taiteellinen projekti, ellei puhtaasti taiteellinen työ. Taiteellinen opinnäytetyöni antoi mahdollisuuden työstää ja toteuttaa jotain, mikä Suomessa on haastavaa yksin tanssin tekijänä - etenkin opiskelijana - tuottaa ja toteuttaa, eli tanssitaide-teos. Työni haastoi minut itseni tekijänä, sillä jo aihe vastavuoroisuudesta taiteessa oli haastavaa tuoda taiteellisessa työssä ilmi.

Talvella 2013 heräsi ajatus yhdistää minulle merkittävä inspiraation lähde, Hiljainen Kansa, (Kela, R., 1994), sekä mielenkiintoni kohteena olleet kysymykset tanssitaiteen merkittävyyden määrittäjistä ja tanssin saavutettavuudesta. Äänettömät -teos alkoi saada henkeä. Loppukeväältä 2013 minulle he-

räsi toive haastatella työhöni pitkään tanssitaiteen parissa työskennelleitä ammattilaisia, joilla on näkemyksiä, kokemuksia, sekä omakohtaisia ajatuksia aiheesta. Rohkeninkin ottamaan alkusyksystä 2013 yhteyttä neljään tanssitaiteilijaan haastatellakseni heitä työtäni varten.

Samaan aikaan pyysin teoksessa esiintyviä tanssijoita mukaan teokseen. Oli onni, että kaikki kuusi ensi sijaisesti pyytämäni tanssijaa lähtivät mukaan innokkaasti ja sitoutuneesti alusta lähtien. Avasin teosta, sen ideaa ja teemaa tanssijoille alkuvaiheessa mahdollisuuksien mukaan, sillä haastattelut eivät olleet vielä alkaneet, eikä lähdemateriaalia siis ollut juurikaan tilataideteoksen lisäksi.

Haastattelujen käynnistyessä inspiroiduin entistä enemmän. Aiheet ja teemat, joita haastatteluissa tuli ilmi olivat hyvin laaja-alaisia ja monipuolisia, joten siksi oli myös vaikea valita ja poimia seikkoja, joita halusin tuoda itse teokseen. Päätinkin tietoisesti jättää suuren osan konkreettisia haastatteluissa esille nousseita seikkoja ja asioita taiteellisesta työstäni pois, keskittyen pienten paikkakuntien ja niiden sisällä olevien yhteisöjen, sekä tanssin vastavuoroisuuden heijastamiseen Äänettömät-teoksessa. Haastatteluista nousevia asioita tanssitaiteen saavutettavuudesta ja tanssitaiteen asemasta Suomessa avaan kuitenkin enemmän myöhemmin tässä raportissa.

Vuoden 2014 alkuun mennessä olin haastatellut kaikki haastateltavat, sekä rakentanut rungon Äänettömät-teokselle. Teoksen runko ja sisältö kuitenkin muuttuivat työskentelyvaiheessa, halutessani tuoda mukaan teokseen tanssiyhteisöjen ja tanssin ammattilaisten `ulkopuolelta` kuultuja kärjistettyjä ja stereotyyppisiäkin mielipiteitä ja pohdintoja tanssista ja tanssitaiteesta. Työskentelyaikaa olikin rajallisesti ja aikataulullisesti prosessi oli hyvin tiukka. Haastetta teoksen rakentamiseen toi kohtauksien muuttaminen ja rakentaminen lopulliseen muotoonsa. Teoksen kokonaisuuden muotuminen ei olisi ollut mahdollista, eikä lopputulos olisi ollut samanlainen ilman taidokasta ja lahjakasta työryhmää. Olin koko prosessin ajan erittäin otettu työryhmäni sitoutumisesta ja kovasta työpanoksesta.

3 HAASTATTELUT

Haastattelut koostuivat neljän eri tanssitaiteilijan haastatteluista. Haastattelut olivat isoin osa taiteellisen työni lähdemateriaaleista, joiden pohjalta lähdin työstämään teostani. Haastatteluiden funktio oli herättää itselleni ajatuksia ja inspiraatiota, avata uusia näkökulmia, sekä antaa informaatiota tanssitaiteen tilanteesta Suomessa näiden neljän erilaisen tanssintekijän näkökulmasta. Halusin myös haastatella alan henkilöitä, joilla on kokemusta tanssin alalla työskentelemisestä niin suuremmilla kuin pienilläkin paikkakunnilla ympäri Suomen. Oli ilo saada haastateltavien joukkoon tekijöitä, jotka ovat itse lähtöisin hyvinkin pieniltä paikkakunnilta Suomessa, ja joilla oli omakohtaista kokemusta tanssialalle lähtemisestä paikkakunnilta, joissa tanssin harrastusmahdollisuudet ja tanssin saatavuus on rajallista.

Haastateltavat olivat kaikki tanssitaiteen pitkän linjan tekijöitä ja työskentelijöitä, joilla on vuosien ja vuosikymmenien näkemys ja kokemus tanssitaiteen tilanteesta ja muutoksista Suomessa. Haastateltavina olivat Alpo Aaltokoski, Mikko Hammarén, Reijo Kela, sekä Sannamaria Kuula. Jokaisella heistä on erilaiset lähtökohdat, tanssinäkemykset, sekä työhistoriansa tanssin alalla. Oli antavaa haastatella tällaista joukkoa, missä tekijöitä on laidasta laitaan, sekä näkemykset hyvin erilaisia ja monenlaisista lähtökohdista.

Haastattelukysymyksissä lähdin liikkeelle perustavanlaatuisista kysymyksistä: Mikä saa sinut tanssiin ja tekemään tanssia? Missä kaikkialla olet Suomessa työskennellyt? Millaisista tanssillisista lähtökohdista tulet? Sivusin haastatteluissa myös teemaa tanssista kulttuurisena osa-tekijänä, sekä kysymystä tanssitaiteen vastaanottamisen ja taiteen vastavuoroisuuden tiedostamisesta taiteellisen prosessin tekovaiheessa.

Jätin haastatteluiden ulkopuolelle tanssikulttuurin kuluttajat, harrastajat, tanssitaiteita seuraavat tai siitä kiinnostuneet ihmiset. Halusin haastatella vain muutamaa pitkän linjan tekijää, sillä aihe kiinnostaa minua juurikin kokemusten omaavien tanssin ammattilaisten näkökulmasta. Kysymykset siitä, kuinka he näkevät tanssin saavutettavuuden ja ovatko he ottaneet aiheen huomioon työskennellessään tanssin parissa koin merkittävimminä työni kannalta. Halusin haastateltaviksi myös tekijöitä, joilla on omakohtaisia kokemuksia erikokoisilla paikkakunnilla työskentelemisestä Suomessa. Kiinnostavaa oli myös kuulla, kuinka he lähtisivät työstämään tanssin saavutettavuutta Suomessa ja millaisia heidän käsityksensä tanssin tulevaisuudesta yhtenä kulttuurin osa-alueena olivat.

3.1 Haastattelujen satoa

Haastattelut olivat hyvin antoisia ja monipuolisia. Ne suuntasivat vahvasti työni tuoden siihen näkemystä, historiaa, sekä vuosien kokemusta tanssin alalla työskentelemisestä. Haastateltavat olivat suurilta osin jazz-tanssin ja nykytanssi -genrien edustajia, joilla jokaisella oli omanlaiset lähtökohdat ja näkemykset aiheeseen. Haastatteluissa nousi esiin asioita ja seikkoja, jotka haastateltavien mukaan vaikuttavat vahvasti tanssin saavutettavuuteen, tanssitaiteen tietoisuuteen, sekä tanssiin kult-

tuurisena osa-alueena. Näitä asioita olivat muun muassa koulutus, median luoma tietoisuus tanssista nykypäivänä, erilaiset resurssit tuottavat tanssitaideita, yhteiskunnalliset asenteet tanssitaideita kohtaan, sekä kysymys tanssitaiteen kysynnän ja tarjonnan suhteesta. Haastatteluissa pohdittiin myös, mikä tekee tanssista taidetta ja kuka taiteen määrittää.

3.2 Koulutus

Haastatteluissa nousi vahvasti esiin tanssin koulutuksen ja opetuksen vaikutukset tanssitaiteen asemaan kulttuurin osa-alueena. Suomessa on yksi ainoa korkeakoulu, joka antaa mahdollisuuden yliopistolliseen opiskeluun esittävän tanssitaiteen saralla, (nykyinen Teatterikorkeakoulu, perustettu 1979). Teatterikorkeakoulun tanssitaiteenlaitos perustettiin 1983, mistä lähtien se on ollut ainoa yliopistollinen tanssitaiteen koulutuslaitos. (Manninen, Laura 2010) Tanssitaiteen koulutus on vaikuttanut tanssin saavutettavuuteen ja edesauttanut nostamaan tanssitaiteen muun muassa musiikin, teatterin ja kuvataiteen rinnalle yhtenä kulttuurin osa-alueena. Tanssitaiteenlaitoksen jälkeen perustetut tanssinopettajan koulutuslinjat ammattikorkeakouluihin, (Savonia ammattikorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu, Oulun seudun ammattikorkeakoulu), ovat edesauttaneet tanssitaiteen jalansijaa yhteiskunnallisista ja asenteellisista näkökulmista Suomessa. Haastatteluissa tulikin ilmi kuinka tärkeänä haastateltavat pitävät juuri tanssitaiteen opetusta, harrastusmahdollisuuksista ammatillisiin koulutusohjelmiin. Edellä mainitut edesauttavat tanssitaiteen saavutettavuutta, sekä lisäävät positiivista asennetta ja arvostusta tanssia kohtaan. Koulutuksen myötä tanssin tarjonta on myös monipuolistunut vuosikymmenien saatossa. Baletin, nykytanssin ja jazztanssin ohelle on tullut monia muita, kyseisistä tanssilajeista polveutuvia tanssigenrejä.

3.3 Resurssit

Kysymys tanssitaiteen saavutettavuudesta pienten ja suurien paikkakuntien välillä on yksi työni olellisimmista aiheista. Suomessa aihe on tanssitaiteen kannalta mielestäni ajankohtainen, sillä erityisesti tanssitaide on paikoittain keskittynyt väestöllisesti suurempien asuinpaikkojen alaisuuteen. Tähän vaikuttavat etenkin resurssit, sekä tarjonnan ja kysynnän suhde. Yksi syy tanssitaiteen keskittymisiin löytyy työmahdollisuuksista, sekä potentiaalisista yhteistyökumppaneista. Nämä teemat heräsivät myös haastatteluissa, joissa esiin tuotiin erityisesti yhteistyökumppaneiden merkitys, sekä moninaisemmat mahdollisuudet tanssin alalla työskentelyyn. Vain harvat tanssitaiteilijat saavat elantonsa pääosin tanssitaiteen tekemisestä ja monet tekijät työskentelevät myös muilla tanssin osa-alueilla. Tällaisia ovat muun muassa opetustyö, kurssiluontoiset työpajat, sekä erilaiset projektit ja hankkeet.

Resursseihin kuuluvat myös taloudelliset seikat ja mahdollisuudet tanssitaiteen tekemiseen ja tuottamiseen. Moni tanssitaiteilija työskentelee erilaisten valtion myöntämien apurahojen turvin. Tämä

kertoo tanssinalalla työskentelemisen taloudellisten mahdollisuuksien epäsäännöllisyydestä. Apurahat ovat yksi yleisimmistä taiteilijoiden taloudellisista resursseista teosta luodessa. Tämä valtion tukema ja taiteen edistämiskeskuksen myöntämä taiteilijoiden apurahajärjestelmä onkin erittäin tärkeä tanssitaiteen tukemisen muoto. Tanssitaiteen kannalta yksi merkittävä yhdistys on Tanssin talo ry, joka toiminnallaan pyrkii edistämään tanssitaiteen tarjontaa niin alueellisesti ympäri Suomen, kuin kansainvälisestikin. (Tanssin talo ry 2013, <http://tanssintalo.fi/tanssin-talo-ry/>)

3.4 Tanssin aluekeskukset ja alueellinen toiminta

Tanssitaiteen levittäytyminen ympäri Suomen osaksi taidekulttuuria on ollut tärkeää tanssin tekijöille. Tanssitaiteen aluekeskustoiminta on ollut kehittämässä ja levittämässä tanssitaidetta vuodesta 2004. Aluekeskustoiminta on erittäin merkittävä tanssin saavutettavuuden ja levittäytymisen kannalta ja siksi ne ovatkin isossa osassa suomalaista tanssikulttuuria ja sen levittäytymistä. Suomessa on yhteensä kuusi tanssin aluekeskusta; Itäinen tanssin aluekeskus, Läntinen tanssin aluekeskus, Pohjanmaan tanssin aluekeskus, Sisä-Suomen tanssin aluekeskus, Tanssin aluekeskus Helsinki / Zodiak - Uuden tanssin keskus, sekä Pohjoinen tanssin aluekeskus. Aluekeskusten rahoituksista vastaa valtio ja kunnat, sekä aluekeskusten sisäiset toiminnot ja niistä kertyvät tuotot. (Tanssin aluekeskukset | Tanssin Tiedotuskeskus 2010, <http://danceinfo.fi/tanssin-kenttae-suomessa/tekijaet-ja-tuottajat/tanssin-aluekeskukset/>)

3.5 Tanssi - taiteen ja viihteen rajamailla

Yksi haastattelujen aiheista oli tanssin taiteellinen ja viihteellinen arvo. Pohdinta oli hyvin monipuolista ja teema puheenaiheena äärimmäisen mielenkiintoinen. Kysymyksiä heräsi aiheista milloin tanssi muuttuu taiteeksi, onko taide ja viihde täysin irrallisia toisistaan sekä se, mitkä eri asiat seikat vaikuttavat tanssitaiteen suhtautumiseen yhtenä kulttuurisena osa-alueena nyky-Suomessa. Erityisesti keskustelua herättivät erilaiset nykyajan TV-formaatit, jotka ovat tuoneet tanssia lähemmäs suomalaista kansaa. Media onkin yksi suuri väline liittyen tanssin saavutettavuuteen nykyaikana. Mediallakin on puolensa. Vaikka monenlaiset tanssiformaatit ovat mediassa lisääntyneetkin, on harvalla tanssia seuraamattomalla ihmisellä kosketuspintaa itse esittävään tanssitaiteeseen. Mitä tanssitaide sitten on, ja vaikuttavatko muun muassa erilaiset tanssigenret taiteen ja viihteen eroavaisuuteen. Mielenkiintoista on monenlaisia, eikä monikaan koe asiaa yksiselitteiseksi tai mustavalkoiseksi. Monet saattavat mieltää baletin ja nykytanssin taidetansseiksi, kun taas show-, jazz-, sekä katu-tanssilajit ovat viihteellisiä tanssilajeja. En kuitenkaan itse näe asiaa näin yksiselitteisesti. Taiteessa on mielestäni kysymys muustakin kuin tanssilajeista ja niiden erittelemisestä. Pohdinta, missä vaiheessa tanssista syntyy taidetta, onkin yksi mielenkiintoisimmista kysymyksistä. Taide voi tapahtua missä tahansa, kenelle tahansa olematta tietoisesti viihdyttävää.

4 TEOS

Äänettömät-teos itsessään on fyysisistä lähtökohdista rakennettu, moniulotteinen teos. Tanssiteos pohjautuu jo aikaisemmin mainitsemaani tilataideteokseen Hiljainen Kansa, josta inspiroiduin niin itse aiheeseen tanssin saavutettavuus Suomessa, kuin myös taiteellisessa mielessä tarkastelemaan tanssin vastavuoroisuutta ja merkitystä yksilön kokemuksellisenä sekä kulttuurisena ilmiönä yhteiskunnassa.

4.1 Taiteellinen prosessi

Aiheen taiteellinen työstäminen alkoi kesällä 2013. Työni pohjautuu haastatteluihin, tilataideteokseen, sekä kirjallisuuteen. Työryhmän kokoaminen oli osa työprosessia. Teoksessani on yhteensä kuusi tanssijaa, minä itse mukaanluettuna. Tanssijoina toimivat Sonja Tamminen, Salla-Maaria Mustonen, Jere Jääskeläinen, Sanni Kriikku, Juuli Välimaa, sekä allekirjoittanut. Taiteellisen työskentelyn aloitusvaiheessa kartoitin tanssijoiden näkemyksiä, kokemuksia ja mielipiteitä tanssintaiteen tilanteesta Suomessa erikokoisilla paikkakunnilla. Osalla tanssijoista oli omakohtaisia kokemuksia pienten paikkakuntien tanssikulttuurisesta tilanteesta, joten ajatuksia ja teemoja syntyi teoksen taustamateriaaliksi työskentelyvaiheen aluksi myös tanssijoilta. Keskustelua syntyi myös työryhmämme jäsenten käsityksistä tekijöiden ja vastaanottajien vastavuoroisuudesta, sekä tanssitaiteen lähtökohdista suhteessa katsojiin ja kokijoihin.

Kuten johdannossa jo mainitsin, työni taiteellinen osa käsittelee ennemminkin tanssin saavutettavuutta pienimmillä paikkakunnilla, sekä yleisön ja tekijöiden vastavuoroisuutta, kuin lähteiden kautta saamiani konkreettisia tuloksia perehtymästäni aiheesta. Sain inspiraation ja alkusysäyksen työlleni tilataideteoksesta Hiljainen Kansa, (Kela R., 1994) jonka pohjalta lähdin Äänettömät-teosta työstämään.

Varsinainen työskentely alkoi elokuussa 2013, jolloin lähdin työstämään liikemateriaalia teokseen. Tanssintekijöiden haastattelut toteutuivat syksyn 2013 aikana ja jokainen haastattelu oli teoksen ja taiteellisen lopputuloksen kannalta tärkeä ja arvokas. Inspiroiduin ajan myötä yhä enemmän ja vahvemmin haastatteluista ja niiden kautta heräämistä ajatuksista. Teosta työstäessäni huomasin, kuinka tärkeiksi haastattelut tulivat minulle itselleni ja kuinka paljon ne vaikuttivat itse lopputulokseen ja taiteelliseen prosessiin.

Harjoitukset työryhmän kanssa alkoivat alkutalvesta 2013, jolloin kokoonnuimme ryhmänä kaksi kertaa yhteisiin harjoituksiin. Työstin ja harjoitutin teosta kokonaisuudessaan tammikuusta 2014 lähtien, aina yleisökenraaliin 26.2.2014 saakka. Työryhmän harjoitukset ja teoksen harjoituttaminen keskittyivät viikonloppuihin. Harjoitukset kestivät 2-3 tuntia kerrallaan ja ne sijoittuivat yleensä lauantai- ja sunnuntai-päiviin. Työskentely ryhmän kanssa kesti siis keskimäärin neljä kuukautta. Tässä ajassa

teos eli, muuttui ja muokkautui lähes viimeiseen saakka päätyen siihen lopputulokseen, joka ensi-illassa nähtiin.

Työskentely taiteellisen prosessin aikana oli hyvin luovaa, joustavaa, moninaista ja ennen kaikkea opettavaista. Tiesin jo hyvin varhain, että haluan tehdä teoksen kuudelle hyvin erilaiselle tanssijalle. Minua on aina kiehtonut ryhmästä tuleva voima ja energia, joka purkautuu tanssissa mitä vaikuttavimmalla tavalla.

Lisähaastetta taiteelliseen prosessiin toi teoksen harjoitusvaiheessa yhden kokonaisen kohtauksen rakentamisesta aikataulullisesti melko myöhään. Tein päätöksen ottaa mukaan nauhoitettua puhetta taiteellisen prosessin kuluessa kootuista ajatuksista ja pohdinnoista tanssiin ja tanssitaiteen kokemukseen liittyen. Puhepätkät olin kerännyt ihmisiltä, joille tanssi ei ole niin tuttu ilmaisutapa, ti joilla ei ole runsaasti kokemusta tanssitaiteen kokemisesta. Itse nauhoitukset toteutimme työryhmän kanssa. Mukana nauhoitetuissa pätkissä oli myös työryhmän kanssa keksimiämme ja soveltamiamme fiktionaalisia ajatuksia tanssista `tanssin tekijöiden silmin`. Työstäessäni kyseistä kohtausta olin tietoinen myös vastaanottajan asenteista kyseisiä valintoja kohtaan. Henkilökohtaisesti vaati hieman rohkeutta tuoda teoksessa näin kirjaimellisesti julki materiaalia, mikä syntyi ja inspiroitui osittain myös omasta provosoitumsestani ja mielipiteistäni suomalaisen tanssikulttuurin ja tanssimaailman tiimoilta.

Pidin koko prosessin ajan päiväkirjaa teemaan ja teokseen liittyvistä ajatuksista, tuntemuksista ja kokemuksista. Päiväkirjamerkinnot ja -ajatukset auttoivat minua jäsentämään kokonaisuutta ja koostamaan monet pienet palaset ja osa-alueet yhdeksi eheäksi kokonaisuudeksi, Äänettömät-teokseksi.

Kuva 2. Äänettämät, kuva harjoituksista. Kuva Taru Väisänen

4.2 Teoksen tanssijat

Teoksessa esiintyvillä tanssijoilla oli jokaisella erilaiset tanssitaustat ja he ovat jokainen persoonallisia sekä mielenkiintoisia tanssijoita. He omaavat muun muassa baletti, katutanssi, showtanssi, sekä voimistelutaustaa. Ajatus siitä, että tanssijoiden tanssitaustat ovat niin moninaiset, viljeli mielenkiintoni kyseisiä tekijöitä kohtaan, sekä antoi haastetta itselleni teoksen suhteen. Halusin, että jokaisen oma tausta tanssin parissa ja omaleimainen tyyli näkyy näinkin tarkkaan liikemateriaalisesti koreografioidussa teoksessa. Koko prosessin ajan inspiroiduin, sekä sain uusia ideoita ja ajatuksia heiltä teokseeni ja lopulliseen lopputulokseen. Koenkin, että työskentely oli hyvin kollektiivista ja yhteinen tekemisen meininki oli läsnä koko ajan.

Vaikka teoksessa käytetty liikemateriaali on lähes kokonaisuudessaan tullut minulta, on jokainen tanssija antanut oman panostuksensa, sekä jotain omasta itsestään teokseen hyvin avoimella ja henkilökohtaisella tavallansa. Tanssijat toivat teokseen jokainen uniikin tyyliinsä ja tapansa ilmaista teosta. He tulkitsivat koreografioitua materiaalia omalla tavallaan, vaikka kokonaisuus pysyikin asettamieni koreografisten raamien sisällä. Jokainen meistä loi omalla panostuksellaan, mutta kuitenkin yhdessä teoksesta ehyen ja kokonaisen kokonaisuuden.

Kuva 3. Äänettömät. Kuva kenraaliharjoituksista 26.2.2014. Kuva Taru Väisänen

4.3 Teoksen visuaalinen ilme

Minulle itselleni visuaalisuus kaikissa taiteen olomuodoissa on hyvin tärkeää. Visuaalinen maailma ja tietynlainen visuaalinen illuusio ovat myös asioita, joihin kiinnitän taiteessa tiedotaen ja tiedostamattakin huomiota ja joita pidän mielenkiintoisena ja merkittävänä teoksen kokonaisuuden kannalta.

Tanssissa koen visuaalisen illuusion ja sen tuomat kokemukset hyvin voimakkaasti, siksi tanssi ja liike itsessään kiehtovatkin minua paljon. Kiinnitän huomiota erityisesti seikkoihin, jotka tukevat ja luovat visuaalista maailmaa niin tanssitaiteessa, kuin muillakin taiteen eri osa-alueilla. Äänettömät-teoksessa visuaalinen maailma ja siihen vaikuttavat erilaiset valinnat pohjautuvat pitkälti Hiljainen Kansa-tilataideteokseen ja siitä saamiini ajatuksiin. Halusin tuoda teokseen hyvin pelkistetyn ja osittain hieman karunkin tunnelman. Harvaan-asutut paikkakunnat ja niitä ympäröivä luonto, usein silmän kantamattomiin jatkuvat umpimetsät herättivät mielenkiintoni rakentamaan tietynlaista ilmettä itse teokseen.

Käytin Hiljaista Kansaa valokuvan muodossa Äänettömät-teoksen kahdessa ensimmäisessä osiossa. Valokuva projisoituna takaseinälle toi lopputulokseen sitä visuaalista tunnelmaa, jota olin suunnitellut ja hakenut taiteellisen prosessin alusta lähtien. Tilataide valokuvan muodossa toimi myös jonkinlaisena peilinä teoksen tanssijoille, jotka heijastavat itsensä tiiviinä ryhmänä ja yhteisönä valokuvan kautta koreografioituun liikemaailmaan.

Puvustuksella halusin antaa tilaa tanssijoiden kehoille, jolloin liike, kehonkieli ja liikkeellinen maailma tulevat paremmin esille. En halunnut pukea tanssijoille erityisen raskaita vaatteita ja asusteita, mikä olisi rikkonut visuaalisesti pelkistettyä maailmaa. Paljaaksi jätetyt raajat, sekä värimaailmaltaan yhtenäinen puvustus yhdisti ryhmää antaen kuitenkin tilaa jokaisen individualistiselle ilmeelle. Tyttöillä hiukset olivat puoliksi auki, mikä toi omanlaisensa lisän liikkeelle ja teoksen maanläheiselle ilmeelle. Tanssijoiden pelkistetyllä ja riisutulla ilmeellä halusin tuoda Hiljaisen Kansan antamaa samaa karua tunnelmaa ja pyrin saamaan tilataideteoksen, sekä tanssijoiden visuaalisen ilmeen kulkemaan käsi kädessä ja tukemaan toisiaan lopputuloksessa.

Myös liikemateriaalisesti teos toi Hiljaisen Kansan visuaalista puolta merkittävästi esille. Alku- ja loppuasetelmat, sekä erityisesti ylävartalon asennot heijastivat suoranaisesti Hiljaisen Kansan tuomaa visuaalista ilmettä ja tunnelmaa. Erityisesti loppukohtauksessa, jossa tanssijat jäävät yhdeksi ryhmäksi lavan takaosaan, kädet avattuna pitkänä sivuille, mallaa asetelmallisesti ja liikkeellisesti tilataideteosta. Liikkeen tuoma voima ja visuaalinen illuusio ovatkin itselleni tärkeitä, teoksen kokonaisuutta tukevia lähtökohtia. Pyrin vahvoilla, tarkkaan koreografioituilla unisono-osioilla synnyttämään liikkeellistä voimaa, joka purkautuu energiana, sekä visuaalisena kokemuksena katsojalle ja kokijalle.

Teoksen valaistuksella tuettiin hakemaani yksinkertaista ja pelkistettyä maailmaa. Valot pyrkivät tukemaan liikettä, sekä tanssijoita ryhmänä teoksen alusta loppuun saakka. Valot teokseen suunnitteli ja toteutti Veli-Pekka Kuronen. Valaistuksen avulla pyrittiin kehittämään teokseen tietynlainen kaari, jättämättä visuaalista ilmettä tasapaksuksi tai tylsäksi. Teoksen jokainen kohta ja osio on erilainen niin tunnelmaltaan kuin sisällöllisesti ja näin ollen myös valaistus vaihtui kohtausten myötä.

4.4 Pienistä palasista yhdeksi kokonaisuudeksi

Tanssiteoksen kokonaisuudessa näkyvät omat subjektiiviset intressini tanssitaiteesta yhtenä esittävän taiteen osa-alueena. Fyysisyys, tanssin kehollisuus, kehon moninaiset mahdollisuudet, mielen haastaminen sekä illuusio ja liikkeen ja ryhmän tuoma dynaaminen energia ovat seikkoja, jotka kiehtovat minua ja joita halusin tuoda jossain muodossa esille omassa työssäni.

Teos koostuu viidestä erilaisesta osiosta. Introssa tanssijat makaavat vatsa ja kasvot lattiaa vasten, jalat tiukasti yhdessä, kädet levitettyinä sivuille. Samaan aikaan takaseinälle heijastuu kuva Hiljainen Kansa- tilataideteoksesta. Teoksen alkukuvassa on tarkoitus heijastaa Hiljaista Kansaa suoranaisesti liikkeellisessä muodossa.

Alkukuvasta lähtee Radioheadin "Hunting Bearsin" siivittämänä koreografoitu unisono, mikä kestää koko intro-osion ajan. Korostan introssa vahvaa yhteisöllisyyttä, tietynlaista jännitteisyyttä, sekä toisten kuuntelemista ryhmän sisällä. Halusin hakea kyseisiä laatuja ja ryhmädynaamista jännitettä tarkkaan koreografoidun unisonon kautta, missä ei ole yhteisiä laskuja tai tietynlaisia ajoituksia. Tätä kautta ryhmän sisäinen kuunteleminen ja yhtenäisyys korostui ensimmäisessä osiossa.

Intron loputtua ryhmä päätyy säärien päälle, ylävartalo leväten reisien päällä, otsa lattiassa. Heijastusta alkukohtauksesta antaa käsien asennot, jotka mallaavat Hiljaisen Kansan asetelmallista maailmaa, levittyen pitkänä sivuille lattiaa vasten. Äänimaailma vaihtuu fiktionaaliseen ja alleviivattuun kerrontaan, jossa tanssin kokija pohtii miksi tuli katsomaan tanssia ja mitä se hänelle merkitsee.

Teoksen toinen osa alkaakin suoraan pohdinnan kautta vaihtuen voimakkaaseen musiikkiin. Toisen osion alussa Leftfieldin Rhinos Prayer-kappale sysäyttää tanssijat liikkeelle voimakkailla iskuilla. Tanssijat hajaantuvat tilassa rytmisen improvisaation siivittelemänä, josta lähtee arvaamattomasti yhteinen unisono koko ryhmän kesken. Toisen osion aikana ryhmän dynaamiset muutokset ovat selkeämpiä niin liikkeellisesti kuin erilaisten kontaktien kautta. Jo heti alku-unisonon jälkeen teoksen ainoa miestanssija jättäytyy muusta ryhmästä jälkeen, palaten kuitenkin ryhmään takaisin. Teoksen kyseisessä osiossa olen hakenut liikkeen ja tanssin keinoin tapoja poiketa ryhmästä yksin tai yhdessä, sekä kuulua ryhmään. Myös toistensa huomioiminen tai huomiotta jättäminen ovat mielestäni tanssijoiden keskeisen dynamiikkaerojen kannalta vaikuttavia ja mielenkiintoisia asioita.

Kahdessa ensimmäisessä osassa on Hiljainen Kansa läsnä heijastettuna kuvana taustalle tanssin ohella. Näissä osissa kyse on ennemminkin tanssin jalansijasta ja merkityksestä pienillä paikkakunnilla ja harvaan asutuilla alueilla. Kaksi ensimmäistä osaa kuvasti myös tanssintekijöiden ja heidän polkujen raivaamista tanssitaiteen puolesta kaikkialla Suomessa pienempiä paikkakuntia myöten. Tässä kysymyksessä minua inspiroi ajatukset rohkeudesta, sisusta, halusta ja tarpeesta luoda tanssitaiteutta ja viedä tanssia eteenpäin tekijöiden ainutlaatuisilla tavoilla. Halusin tuoda tässä kohtaa esille myös tanssintekijöiden asemaa pienissä yhteisöissä ja ympäristössä, missä tanssitaide ei kulttuurisena osa-alueena ole niin tuttua. Pyrin käsittelemään myös yhteisöä ja sen vaikutusta yksilöihin. Yksilön vaikutukset yhteisössä, sekä yksilö osana yhteisöä on yksi perusajatuksistani työssäni.

Teoksen kolmas osio koostuu nauhoitetuista puhepätkistä, joita puoliksi sattumalta olin kerännyt ja koonnut työskentelyprosessin aikana yhteen. Liikkeellisesti tämä oli yksi harvoista osioista, missä tanssijat saivat improvisoida. Teoksen kokonaisuuden kannalta kyseinen kohta oli dramaturgisesti tärkeä osa. Kohtauksien siirto edellisestä osiosta oli kuin yllättävä leikkaus, jota ei olisi osannut arvata. Tanssijoiden hyppääminen maailmasta toiseen, voimakkaasta unisono-maailmasta jokaisen omaan tilaan ja hetkeen, katkaisee energian ja ryhmän sisällä vallitsevan intensiteetin, joka on vahvasti ollut pääosassa koko teoksen alkupuolen ajan. Tanssijat karrikoivat osaa nauhalta tulevia äänitteitä, sekä imitoivat stereotyyppisiä ajatuksia ja pohdintoja, joita tanssimaailman ulkopuolelta tulevat ihmiset saattavat mieltää ja sisäistää. Yleisön kommentit olivat yhteneväisiä teoksessa kuultujen äänitteiden kanssa.

Tuossahan tuli justi ne asiat ilmi joita oon joskus tanssia katsoessa miettiny ja ihmetelly.

Puhekohtaus loppuu ilmalle heitettävään pohdintaa, "Mitä se nykytanssi oikein on?", jolloin samaan aikaan liikkeellinen ilmaisu putoaa tanssijoiden osalta kokonaan. Viimeiselle pohdinnalle ei jätetä hirveästi aikaa tai sijaa, sillä seuraava osio alkaa hyvinkin nopeasti.

Teoksen viimeisen osion ensimmäinen kappale alkaa sanoilla, "I got a new world in my view", joka toimii päällimmäisenä teemana ja ajatuksena koko teoksen loppupuolen ajan. King Britt & Sister Gretuden kappale "New World In My View" saattelee musiikillisesti voimakkailla ja määrätietoisilla iskuillaan teoksen loppuosion käyntiin. Ajatukset uusiutumista ja tietynlaisesta kiertokulusta, niin tanssin kuin universaalisen ajattelutavan suhteen kiinnostaa minua tietynlaisena päämääränä. Ajatus herättää myös ideaa päämäärättömyydestä ja jatkuvasta muutoksesta, jota vie eteenpäin toivo ja usko parempaan tanssitaiteen kannalta, etenkin pienempien, harvaan-asuttujen paikkakuntien kohdalla.

Halusin täyttää toiseksi viimeisen kappaleen puhtaalla energialla, mikä purkautuu liikkeestä ja tanssin vahvasta läsnäolosta. Yhteisön aikaansaama voima ja sen seuraukset puhuttivat ja inspiroivat minua työstäessäni kyseistä kohtausta. Liikkeellisesti inspiroiduin musiikista ja rytmistä, mikä näkyy myös koreografisissa ratkaisuisani käyttää rytmikkaa ja musiikkia hyväksi. Rythmi ja musiikki ulotuivat palautteiden mukaan teoksen kokijoihin saakka.

Musikaalisuus ja rytmisyys liikkeessä näkyi ja tuntui. Vaikuttavaa!

Liikemateriaalisia vaikutteita sain jonkinverran myös afrotanssista ja ajatuksesta hurmioitua kokonaisvaltaisesta liikkeestä ja tanssista. Kyseisessä osiossa pyrin antamaan tanssin puhua puolestaan ryhmän, sekä koreografisten ratkaisujen avulla. Kohtauksen loppua kohden rytmi ja rytmikka korostuvat ja voimistuvat, hiipuen pikku hiljaa kaanonin kautta vaivuten hiljaisuuteen, antaen lopuksi tilaa ainoastaan ilmoille jäävästä rytmistä.

Rytmisesti ja liikkeellisesti voimakkaan kolmannen osion jälkeen tanssijat ovat päätyneet näyttämön taka-alalle ryhmittyn tiiviisti vierekkäin seisomaan ylävartalon roikkuessa alaspäin kohtisuoraan lat-

tiaa. Teoksen outro-kappaleena kuullaan Frederik Chopinin Ballade Nro. 2 alkuosa, jota vie eteenpäin jokaisen tanssijan solo-osuus. Jokaisen soolon loputtua tanssija päätyy seisomaan kädet kurottuina sivuille, kämmenet lattiaa vasten. Viimeisen tanssijan lopetettuaan soolonsa, ryhmä samaan asentoon päätyneitä tanssijoita jatkaa liikettään paikallaan, irtaantumatta kuitenkaan lattiasta. Samaan aikaan Chopinin musiikki, sekä valot hiipuvat pois jättäen tilaan vain liikkeessä elävän ryhmän.

Kuva 4. Äänettömät. Kuva Taru Väisänen

5 POHDINTA

Äänettömät oli sekä teoksena, että taiteellisena prosessina minulle haaste, johon en voinut olla tarttumatta. Koko työprosessin aikana olin hyvin motivoitunut työni aiheesta, sekä sen tuomista ajatuksista ja ideoista. Vaikka olin hyvin innostunut ja motivoitunut koko prosessin ajan, oli prosessi silti hyvin energiaa vievää ja ajoittain raskasta.

Erilaisia ratkaisumahdollisuuksia ja -ideoita teokseen oli todella laajasti ja välillä koinkin päätösten tekemisen todella haastavaksi. Prosessin aikana taiteelliset mahdollisuudet ja ideat sen kuin lisääntyivät ja lyhyellä ajalla oli saatava nopeita päätöksiä aikaan. Olen kuitenkin tyytyväinen kaikkiin ratkaisuihin, joihin päädyin työskentelyvaiheessa. Prosessin aikana luin Jyrkän (2005, 2011), sekä Suhosen (1991) teoksia erilaisista koreografisista työskentelytavoista, sekä suomalaisten koreografioiden työskentelymenetelmistä ja työprosesseista.

Haasteita työprosessin aikana toivat eniten ajankäytölliset seikat. Kahdeksan viikkoa, sekä kuusi tanssijaa tekivät aikataulutuksen haastavaksi, jolloin organisatorisia taitoja todella tarvittiin. Suurin osa tanssijoista, itseni mukaan lukien, toimi samaan aikaan tanssijoina myös muissa taiteellisissa opinnäytetöissä, mikä lisäsi paineita ajankäytön suhteen. Vaikka aikataulu oli tiukka, saimme teoksen kuitenkin esiintymiskuntoon ennen yleisölle avoimia kenraaliharjoituksia, 26.2.2014.

Koen ylittäneeni ja yllättäneeni itseni teoksen työvaiheessa monia kertoja. Taiteellisesti haastavaa, mutta myös mielenkiintoista itselleni oli työskenteleminen sekä koreografina että tanssijana samassa teoksessa. Omassa koreografiassa tanssiminen ei ollut minulle aivan uutta, mutta isomman kokonaisuuden rakentaminen ja siinä mukana tanssiminen ei ollut myöskään yksinkertaista ja helppoa. Koreografisen kokonaisuuden hahmottaminen vaati itseni ulkoistamista tanssijana, tiedostaen kokoajan jokaiset tekemäni ratkaisut ja niiden vaikutukset kokonaisuuteen nähden. Tiedostin myös kuinka koreografi saattaa nousta ryhmästä esiin omaksuttuaan henkilökohtaisen liikemateriaalin eri tavoin kuin muu ryhmä, vaikuttaen näin koko lopputulokseen epätoivotulla tavalla. Onnistuin tässä kuitenkin ammattitaitoisten tanssijoiden kanssa, antaen heille vapautta tulkita ja sisäistää materiaalia heidän omalla tyylillään koreografisia ratkaisujani ja näkemyksiäni unohtamatta.

En voisi väittää, ettenkö olisi epäröinyt joitakin ratkaisuja myös teoksen sisällön suhteen. Pohdin erityisesti puhekohtauksen vastaanottoa, sillä käytin satiiria, itseironiaa ja huumoria peittelemättömästi keinoina tuoda poimimiani asioita esille. Tarkoitukseni ei missään kohtaa ole ollut loukata, vähätellä tai arvostella kokijoiden tai tekijöiden mielipiteitä ja kokemuksia tanssitaiteesta. Yleisöpalautteissa sain tekemistäni ratkaisuistani enemmän kiitosta kiitosta kuin paheksuntaa.

Tämä oli ensimmäinen näkemäni teos missä huumori oli mukana.

Virkistävää, että joku uskaltaa käyttää huumorin eri keinoja näinkin rohkeasti.

Ennen kaikkea prosessi oli hyvin opettavainen ja kasvatti minua tekijänä. Koenkin, että tunnistaisin jatkossa tietyt haasteet, joita prosessin aikana asetui. Tulevaisuudessa jaksottaisin ajankäytön myös paremmin, sekä pitäytyisin joissakin suunnitelmissa tuhlaamatta aikaa epäolennaiseen epäroimiseen.

Saavutettavuus ja vastavuoroisuus ovat aiheina niin laajoja ja monipuolisia, että niistä saisi aikaan isommankin tutkimuksen. Mielenkiinto lähteä tutkimaan aihetta onkin etenkin taiteellisissa tulokulmissa ja lähtökohdissa. Melkein jokaisessa tanssintekijöiden haastatteluissa tuli ilmi kiertuetoiminta taiteen saavutettavuuden edistäjänä Suomessa. Työprosessin aikana heräsikin ajatus lähteä viemään Äänettömät-teosta ympäri Suomen, erityisesti pienemmille paikkakunnille, ja tätä kautta lähteä tarkastelemaan taiteen saavutettavuutta konkreetian kautta, saaden syvempää kosketuspintaa aiheeseen. Aihetta olisi myös mielenkiintoista lähteä viemään ja laajentamaan pidemmälle tutkielman tai tutkimuksen muodossa.

Yleisöpalautte ja -kommentit, joita teoksesta sain, olivat hyvin monipuolisia ja runsaita. Palautetta olen kerännyt sanallisista kommentteista, sähköposti-, sekä sosiaalisen median kautta saamistani viesteistä. Moni katsoja olisi halunnut nähdä teoksen toisenkin kerran kokiessaan sen olevan moniulotteinen ja monitasoinen sisällöllisen tulkinnan suhteen. Olin hyvin innoissani huomattuani, että palautetta työstä tuli laidasta laitaan. Henkilökohtainen tavoite olikin herättää ajatuksia monipuolisesti. Pidän kyseenalaistamisesta ja koen sen olevan tärkeää niin omakohtaisesti kuin ulkopuolisesta näkökulmasta.

Sä oot mahtavasti tolla teoksella tehnyt taidetta koko yleisölle, tehnyt taiteesta viihdyttävää, humoristista mutta kuitenkin tekemättä kompromisseja oman ambition kanssa. Mä rakastin sitä itseironiaa. - -. Lopun jalkarytmit ois voinu olla tarkempia ja voimakkaampia.

6 LÄHTEET

AALTOKOSKI, Alpo 2013-09-12. Tanssitaiteilija. [Haastattelu.]

HAMMARÉN, Mikko 2013-11-23. Tanssitaiteilija. [Haastattelu.]

KELA, Reijo 2013-12-02. Tanssitaiteilija. [Haastattelu.]

KUULA, Sannamaria 2013-11-25. Tanssitaiteilija. [Haastattelu.]

JYRKKÄ, Hannele (toim.) 2011. Nykykoreografian Jalanjäljissä - 37 tapaa tehdä tanssia. Helsinki: Suomen tanssitaiteilijain Liitto ja osajulkaisijana Teatterikorkeakoulu

JYRKKÄ, Hannele (toim.) 2005. Tanssintekijät - 35 näkökulmaa koreografian työhön. Helsinki: Like

JYRKKÄ, Hannele (toim.) 2008. Hetken kannattelijat - Ainutkertaisia tanssihetkiä Reijo Kelan kanssa. Helsinki: Maahenki Oy

SUHONEN, Tiina (toim.) 1991. Hetken vangit. Koreografien ja tanssikriitikkojen kirjoituksia. Teatterikorkeakoulu julkaisusarja nro 12. Helsinki: VAPK-kustannus

Manninen, Laura 2010. TeaK / TeaKin ajanluku. Helsinki: Teatterikorkeakoulu. Saatavissa: http://www.teak.fi/Avaintietoa/Historiaa/TeaKin_ajanluku Viitattu: 24.4.2014.

Tanssin talo ry 2013. Helsinki: Tanssin talo ry. Saatavissa: <http://tanssintalo.fi/tanssin-talo-ry/> Viitattu: 24.4.2014.

Tanssin Tiedotuskeskus 2010. Helsinki: Tanssin Tiedotuskeskus. Saatavissa: <http://danceinfo.fi/tanssin-kenttae-suomessa/tekijaet-ja-tuottajat/tanssin-aluekeskukset/> Viitattu: 24.4.2014.